

Dit ommetje is mede mogelijk gemaakt door:

**Gebiedscommissie
Brabantse Delta**

Provincie Noord-Brabant

BrabantseWal

ZLTO

**Waterschap
Brabantse Delta**

**Stichting
Leefbaarheid De Heen**

Gemeente Steenbergen

Buiten de Veste 1

Postbus 6

4650 AA Steenbergen

T. 14 0167

F. 0167 54 34 99

info@gemeente-steenbergen.nl
www.gemeente-steenbergen.nl

Welkom in De Heen

De Heen was eeuwenlang – van de 17de eeuw tot ver in de 20ste eeuw – een stoer dorp middenin een wijds kleipolderlandschap. Lange tijd was het dorp niet meer dan een haventje, wat huizen en een kerk. Landbouw was vrijwel de enige economische activiteit, en alleen een verrassend groot aantal cafés zorgde voor enig vertier. Nu is dat anders. De indrukwekkende ruimte en stilte van het buitengebied – de grootse polders, de Steenbergse Vliet, het Benedensas, het Krammer-Volkerak – zijn ontdekt als het kostbaarste bezit van De Heen. Fietzers, wandelaars, kampeersers, en recent ook golfers, genieten hier nu van. Wat De Heen te bieden heeft, wordt alsmaar schaarser en daarom koestert de Gemeente Steenbergen dit bezit.

De Heen – vernoemd naar een biessoort die op schorren groeit – ligt in de Heensche Polder die in 1610 is drooggelegd. De dijken van de polder doorstonden ook de tragische watersnoodramp van 1953. Belangrijke cultuurhistorische monumenten zijn het Benedensas, een uniek en uitzonderlijk pittoresk sluizencomplex uit 1824, en het Fort Henricus, dat u op uw wandeling in de Vlietpolder zult tegenkomen. Deze wandelroute is een initiatief van de gemeente Steenbergen en Stichting Leefbaarheid De Heen. Wij wensen u veel wandelplezier in deze mooie omgeving. Voor meer informatie over deze en andere wandelroutes kunt u terecht bij VVV agentschap Steenbergen, Kaaistraat 53 te Steenbergen (0167 – 566533) of kijkt u op www.vvvbrabantsewal.nl.

Samenwerking

Stichting Leefbaarheid De Heen zet zich in om de toegankelijkheid van het buitengebied te vergroten. De Stichting hielp mee met het realiseren van de route 'Vlietpolder'. In samenwerking met Provincie Noord-Brabant, de Gemeente Steenbergen, coördinatiepunt landschapsbeheer van het Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, ZLTO, de verschillende dorpsraden uit de gemeente Steenbergen en Vereniging Kleine Kernen is begonnen om met behulp van wandelroutes de toegankelijkheid van aantrekkelijke gebieden rondom de kernen te vergroten voor de wandelaar. In de toekomst zal ook worden gekeken hoe de routes kunnen worden uitgebreid en met elkaar kunnen worden verbonden.

De omgeving van De Heen is bijzonder geschikt voor kleinschalige recreatieve ontwikkeling met respect voor de natuur. Een goed voorbeeld daarvan is de wandeling waaraan u nu begint. De route is gemarkeerd met paaltjes. De gehele route is 6,7 kilometer, maar het is ook mogelijk de route te bekorten tot 2,1 of 4,6 kilometer. De verkorte routes staan ook in deze folder vermeld. Start- en eindpunt van de route is het haventje in De Heen. Hier vindt u ook eetcafé 't Goeleven en pannenkoekenhuis De Uitwijk. Bij de ingang van het parkeerterrein van het haventje vindt u het startpaneel waarop de route is aangegeven.

Gedragsregels

- wandelen op eigen risico
- laat geen afval achter
- laat gewassen en dieren met rust
- als er kans bestaat op het uitbreken van planten- en/of dierziekten, heeft de grondeigenaar het recht het pad tijdelijk af te sluiten.
- overigens Artikel 461 WvSr

Ommetje Vlietpolder
Locatie: De Heen

Wandelen in steenbergen

1. Het dorp werd lange tijd aangeduid met de naam van het water waaraan het lag: Hogediep. Het haventje waar u op uitkijkt, vormde de toegang tot dat Hogediep. Toen was dat nog een slingerende kreek; nu is de watergang naar de Steenbergsche Vliet rechtgetrokken.

2. Wanneer u naar de waterkant loopt dan vindt u rechts de zeer recent gerestaureerde resten van een spuisluis. De arduinen plaat met tekst werd enkele jaren geleden teruggevonden en vormde de aanleiding tot de restauratie. Deze uitwateringssluis diende uitsluitend om het overtollige water uit de nieuwe polder op het Hogediep af te wateren.

3. Volg de toegangsweg naar de camping en jachthaven De Schapenput. Aan het noordelijke uiteinde van de jachthaven bevindt zich naar Nederlandse maatstaven een 'berg', die is opgeworpen met de uitgegraven grond. Vanaf dit uitzichtspunt ziet u het Benedensas in het westen; uw blik komt er terecht wanneer u de meanderende loop van de Steenbergsche Vliet volgt. Bij goed weer reikt het zicht in het noorden tot aan het sluisencomplex van Willemstad, dat zich verraaft door een groepje windmolens. Dichtbij ziet u een rij 'nieuw-Hollandse' windmolens bij het Dintelsas.

4. Vervolg nu de wandeling langs de waterkant. De polderstijte daalt op u neer wanneer het tenminste niet waait. Waar de watergang de Steenbergsche Vliet bereikt, is er een grotere watervlakte waar u mogelijk meerkoetjes, futen en wilde eenden hoort en ziet. Misschien hoort u rietzangers, maar ze laten zich niet zien. En wees niet verbaasd over een groep verwilderde witte parkganzen. We beginnen nu aan de wandeling langs de Vliet. In strenge winters is dit een perfecte schaatsbaan, waar het zelfs niet druk is wanneer het druk is! Tot in de jaren zeventig werd de Vliet redelijk druk bevaren door vrachtvaart, vooral wanneer de suikerbieten naar de Steenbergse suikerfabriek moesten worden vervoerd. Nu is de Vliet bijna uitsluitend voorbehouden aan de pleziervaart. Overigens ook te bevaren met fluisterboot, kayak of sloep, die door de recreatieve ondernemers worden verhuurd.

5. Na een paar honderd meter bereikt u de afslag om de kortste wandeling te maken. (2,1 km) Midden door het akkerland loopt u in de richting van de Heensedijk.

6. Hier verwijdt de Vliet zich van de wandeldijk, gescheiden door riet, wilgen en vervolgens door een grote ondiepe watervlakte. In 1987 werd een vast waterpeil op De Vliet ingesteld dat ongeveer een meter hoger ligt dan voorheen. Deze ondiepte is dan ook een ondergelopen weiland langs De Vliet. U ziet nog de loop van een sloot en zelfs de paaltjes van het weiland staan er nog.

7. De dijk maakt een paar bochten die nog de grilligheid van het in te polderen gebied weerspiegelen. U bereikt opnieuw een afslag, voor de wandeling van 4,6 km. Het onverharde pad loopt tussen de velden door. Het bescheiden reliëf is wat overblijft van de Nieuwe Vlietpolderdijk, die al lang geleden zijn functie verloor.

8. Loopt u verder, dan volgt de dijk nog ongeveer een kilometer de loop van de Vliet. Dan bereikt u de aftakking van de Vliet naar Steenbergen (rechtdoor gaat de Vliet verder naar Roosendaal.). U loopt nu naar het zuiden en ziet in de verte de Steenbergse Gummaruskerk, ontworpen door de architect Cuypers, die ook het Rijksmuseum ontwierp. U komt nu vanzelf bij Fort Henricus dat in 1627 werd aangelegd. Het is door Natuurmonumenten aangekocht en wordt in oude staat hersteld. In de 17de eeuw was dit fort onderdeel van de West-Brabantse waterlinie, als bescherming van de Hollandse gewesten tegen de Spaanse aanvallen. Wanneer u de fortgracht volgt, komt u vanzelf aan de voet van de Vlietpolderdijk.

9. Onderlangs de Vlietpolderdijk valt vooral de rust en ruimte van de oude polder op. In de wilgen zit vaak een buizerd of kiekendief op de uitkijk. En al heeft die u allang gezien, toch gaat hij pas op de vleugels wanneer u dichterbij

komt. In de zomer is de dijk rijk begroeid met bloemen- en kruidensoorten – het is de moeite waard ze van dichtbij te bekijken –, en hij geldt daarom als 'bloemendijk'. Elke paar jaar worden de wilgen geknot door vrijwilligers.

10. De Vlietpolderdijk voert u via enkele bochten tot op de Heensedijk. Recht voor u ziet u het Heense kerkhof midden in de polder. Vroeger was de wandeling van kerk naar kerkhof in regen en wind een beproeving op zich.

11. Langs de Heensedijk loopt u het dorp weer binnen. Deze dijkbebouwing is typisch voor de kleipolders van West-Brabant.

12. U bereikt opnieuw het haventje. We raden u aan om de wandeling af te sluiten bij eetcafé 't Goeleven of bij pannenkoekenhuis De Uitwijk, zodat u nog kunt nagenieten van dit prachtige ommetje.

